

Epävirallinen käännös

Euroopan neuvoston ministerikomitean jäsenvaltioille antama suositus Rec(2012)12, joka koskee ulkomaalaisia vankeja

(Ministerikomitean hyväksymä 10. lokakuuta 2012 ministereiden sijaisten 1152. kokouksessa)

Euroopan neuvoston perussäännön artiklan 15.b mukaisesti ministerikomitea

ottaa huomioon, että Euroopan neuvoston tavoitteena on saada aikaan laajempaa yhtenäisyyttä jäsentensä välillä erityisesti sovittamalla yhteen yhteistä etua koskevia lakeja,

ottaa huomioon, että jäsenvaltioissa on vankiloissa huomattava määrä ulkomaalaisia vankeja,

tunnistaen ne vaikeudet, joita näillä vangeilla saattaa olla muun muassa kielestä, kulttuurista, tavoista ja uskonnosta johtuen, ja sen, että he ovat vailla yhteyksiä sukulaisiinsa ja ulkomaailmaan,

haluten lieventää kaikenlaista ulkomaalaisten vankien mahdollista eristyneisyyttä ja helpottaa heidän kohteluaan pitäen silmällä heidän sopeutumistaan yhteiskuntaan,

ottaa huomioon, että jotta ulkomaalaisille vangeille annettaisiin samat mahdollisuudet kuin muille vangeille, heidän kohtelussaan olisi otettava huomioon erityistarpeet, jotka johtuvat siitä, että he ovat vapautensa menettäneinä valtiossa, jonka kansalaisia he eivät ole ja jossa he eivät vakinaisesti asu,

ottaa huomioon

- ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen (ETS nro 5)
- tuomittujen siirtämistä koskevan yleissopimuksen (ETS nro 112)
- tuomittujen siirtämistä koskevan yleissopimuksen lisäpöytäkirjan (ETS nro 167)
- suosituksen Rec(92)16 yhdyskuntaseuraamuksia ja -toimenpiteitä koskevista eurooppalaisista säännöistä
- suosituksen Rec(92)17, joka koskee rangaistusten yhdenmukaisuutta,
- suosituksen Rec(93)6, joka koskee tarttuvien tautien, kuten aidsin, ja niihin liittyvien terveysongelmien hallitsemiseen vankiloissa liittyviä vankeinhoidollisia ja kriminologisia näkökohtia,
- suosituksen Rec(97)12, joka koskee seuraamusten tai toimenpiteiden toimeenpanossa osallisena olevaa henkilökuntaa,
- suosituksen Rec(98)7, joka koskee vankiterveydenhuollon eettisiä ja organisatorisia näkökohtia,

- suosituksen Rec(99)22, joka koskee vankiloiden yliasutusta ja vankimäärän kasvua,
- suosituksen Rec(2003)22, joka koskee ehdonalaista vapauttamista,
- suosituksen Rec(2006)2 Euroopan vankilasäännöistä,
- suosituksen Rec(2006)13, joka koskee tutkintavankeuden käyttöä ja olosuhteita ja toimia sen väärinkäyttämisen estämiseksi,
- suosituksen Rec(2008)11 seuraamusten tai toimenpiteiden alaisia nuoria rikoksentekejiä koskevista eurooppalaisista säännöistä,
- suosituksen Rec(2010)1 Euroopan neuvoston yhdyskuntaseuraamustyötä koskevista säännöistä,

ja ottaen huomioon

Yhdistyneiden kansakuntien mallisopimuksen ulkomaalaisten vankien siirtämisestä ja suositukset ulkomaalaisten vankien kohtelusta,

Yhdistyneiden kansakuntien säännöt naisvankien kohtelusta ja naispuolisille rikoksentekejiä määrättävistä seuraamuksista, joihin ei liity vapaudenmenetystä (päätöslauselma 2010/16),

Euroopan unionin neuvoston puitepäätöksen 2008/909/YOS vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta rikosasioissa annettuihin tuomioihin, joissa määrätään vapausrangaistus tai vapauden menetyksen käsittävä toimenpide, niiden täytäntöön panemiseksi Euroopan unionissa,

Euroopan unionin neuvoston puitepäätöksen 2008/947/YOS vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta tuomioihin ja valvontapäätöksiin valvontatoimenpiteiden ja vaihtoehtoisten seuraamusten valvomiseksi,

Euroopan unionin neuvoston puitepäätöksen 2009/829/YOS vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta valvontatoimia koskeviin päätöksiin Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tutkintavankeuden vaihtoehtona,

ottaen huomioon, että ministerineuvoston jäsenvaltioille antama suositus Rec(84)12, joka koskee ulkomaalaisia vankeja, on tarpeen korvata uudella suosituksella, jossa huomioidaan muutokset, jotka mainitun suosituksen antamisen jälkeen ovat tapahtuneet kriminaalipolitiikassa, rangaistuskäytännöissä ja vankilahallinnossa Euroopassa,

ottaen huomioon jäsenvaltioiden perustuslailliset periaatteet, oikeudelliset perinteet ja niiden oikeuslaitosten riippumattomuus,

ja tunnustaen, että useat viranomaiset ja virastot käsittelevät niiden ulkomaalaisten asioita, jotka ovat rikosoikeudellisten menettelyjen, seuraamusten tai toimenpiteiden kohteina, ja että tällaiset elimet tarvitsevat yhtenäisiä linjauksia, jotka ovat sopusoinnussa Euroopan neuvoston normien kanssa,

suositaa, että jäsenvaltioiden hallitukset

- noudattavat lainsäädännössään, menettelytavoissaan ja käytänteissään tämän suosituksen liitteenä olevia sääntöjä, jotka korvaavat ministerineuvoston jäsenvaltioille aiemmin antaman suosituksen Rec(84)12, joka koskee ulkomaalaisia vankeja,

- huolehtivat siitä, että tämä suositus ja siihen liittyvä selitysosa käännetään ja jaetaan mahdollisimman monille tahoille ja erityisesti kaikille niille viranomaisille, ammattihenkilöille ja yhteenliittymille, jotka käsittelevät ulkomaalaisten vankien asioita, ja vangeille itselleen.

Liite ministerikomitean jäsenvaltioille antamaan suositukseen Rec(2012)12

I. Määritelmät ja soveltamisala

Määritelmät

1. Tässä suosituksessa

a. **ulkomaalaisella** tarkoitetaan henkilöä, joka ei ole sen valtion kansalainen, jossa hän on, ja jonka ei katsota asuvan kyseisessä valtiossa

b. **ulkomaalaisella epäillyllä** tarkoitetaan ulkomaalaista, jonka epäillään syyllistyneen rikokseen mutta jota ei ole siitä tuomittu

c. **ulkomaalaisella rikoksentekijällä** tarkoitetaan ulkomaalaista, joka on tuomittu rikoksesta

d. **vankilalla** tarkoitetaan laitosta, joka on pääasiassa tarkoitettu rikoksesta epäiltyjen tai tuomittujen säilyttämiseen

e. **ulkomaalaisella vangilla** tarkoitetaan ulkomaalaista, jota pidetään vankilassa ja ulkomaalaista epäiltyä tai rikoksentekijää, jota säilytetään jossain muualla

f. **oikeusviranomaisella** tarkoitetaan tuomioistuinta, tuomaria tai syyttäjää.

Soveltamisala

2. Tämä suositus koskee ulkomaalaisia vankeja ja muita ulkomaalaisia, jotka eivät ole vankilassa mutta jotka ovat rikosoikeudellisten menettelyjen, seuraamusten tai toimenpiteiden kohteena ja jotka mahdollisesti ovat tai ovat olleet vapautensa menettäneinä.

II. Keskeiset periaatteet

3. Ulkomaalaisia vankeja on kohdeltava heidän ihmisoikeuksiaan kunnioittaen ja heidän erityistilanteensa ja yksilölliset tarpeensa huomioon ottaen.

4. Ulkomaalaisilla epäillyillä ja rikoksentekijöillä on oltava oikeus päästä samojen vapaudessa täytäntöön pantavien seuraamusten ja toimenpiteiden piiriin kuin muidenkin epäiltyjen ja rikoksentekijöiden. Niitä ei saa sulkea pois heidän asemansa perusteella.

5. Ulkomaalaisia epäiltyjä ja rikoksentekejiä ei saa ottaa säilöön tai tuomita vapaudenmenetyksiin heidän asemansa perusteella vaan ainoastaan silloin, kun sen on ehdottoman välttämätöntä ja viimeinen keino, kuten muidenkin epäiltyjen ja rikoksentekejiä kohdalla.
6. Vankeusrangaistukseen tuomittujen ulkomaalaisten rikoksentekejiä on oltava yhtä lailla oikeutettuja ennakkoiseen vapautumiseen.
7. Myönteisin keinoin on pyrittävä välttämään syrjintää ja puututtava niihin erityisongelmiin, joita ulkomaalaiset saattavat kohdata suorittaessaan yhdyskuntaseuraamusta tai -toimenpidettä tai vankeutta, siirron aikana ja vapauduttuaan.
8. Ulkomaalaisten vankien on pyytäessään saatava asianmukaisia tulkkaus- ja käännöspalveluja ja mahdollisuus oppia sellaista kieltä, jolla he pystyvät kommunikoimaan tehokkaammin.
9. Vankeuden täytäntöönpanossa on huolehdittava ulkomaalaisten vankien erityistarpeista ja valmisteltava heitä vapauteen ja yhteiskuntaan palaamiseen.
10. Ulkomaalaisten vankien siirtämisestä valtioon, johon heillä on siteitä, on päätettävä ihmisoikeuksia kunnioittaen, oikeudenmukaisesti ja hänen yhteiskuntaan sopeutumiseensa liittyvät tarpeet huomioon ottaen.
11. Ulkomaalaisten vankien erityistilanteen ja erityistarpeiden huomioon ottamiseen on osoitettava riittävästi resursseja.
12. Viranomaisille, virastoille, ammattilaisille ja yhdistyksille, jotka ovat säännöllisesti tekemisissä ulkomaalaisten epäiltyjen ja rikoksentekejiä kanssa, on tarjottava asianmukaista koulutusta, kuinka heidän kanssa toimitaan.

III. Tutkintavankeuden käyttäminen

- 13.1. Noudattamalla suositusta Rec(2006)13, joka koskee tutkintavankeuden käyttöä ja olosuhteita ja toimia sen väärinkäyttämisen estämiseksi, on huolehdittava siitä, että tutkintavankeuteen turvaututaan ulkomaalaisten epäiltyjen, kuten muidenkin rikoksesta epäiltyjen, suhteen ainoastaan silloin, kun se on ehdottoman välttämätöntä ja viimeinen keino.
- 13.2. Erityisesti on otettava huomioon, että
 - a. vaihtoehtoja tutkintavankeudelle on aina harkittava, kun kyseessä on ulkomaalainen epäilty, ja
 - b. se, että rikoksesta epäilty ei ole kyseessä olevan valtion kansalainen eikä vakinaisesti siellä asuva tai että hänellä ei ole muita suhteita tähän valtioon, ei yksistään ole riittävä peruste päätellä, että karkaamisriski on olemassa.

IV. Seuraamusten määrääminen

- 14.1. Seuraamusten määräämisessä on otettava huomioon suositus Rec(92)17, joka koskee rangaistusten yhdenmukaisuutta, jotta ulkomaalaisia rikoksentekejiä, niin kuin muitakin rikoksentekejiä tuomitaan vapaudenmenetyksen käsitteisiin seuraamuksiin vain silloin, kun se on

ehdottoman välttämätöntä ja viimeinen keino. Erityisesti on otettava huomioon, että ulkomaalaisten rikoksenteekijöiden kohdalla on harkittava samoja vapaudessa täytäntöön pantavia seuraamuksia tai toimenpiteitä kuin tuomiovaltion kansalaisuuden omaavien rikoksenteekijöiden kohdallakin.

14.2. Oikeusviranomaisille on mahdollisuuksien mukaan ja tarvittaessa ennen tuomion antamista toimitettava selvitys, jossa arvioidaan ulkomaalaisen rikoksenteekijän henkilökohtaisia ja hänen perheensä olosuhteita, erilaisten seuraamusten todennäköistä vaikutusta sekä mahdollisuutta ja halukkuutta siirtyä tuomion antamisen jälkeen muualle suorittamaan rangaistusta.

14.3. Jotta vältettäisiin kohtuuttomia vaikeuksia ja yhteiskuntaan sopeutumisen esteitä, on seuraamusharkinnassa otettava huomioon ne vaikutukset, joita erilaisilla seuraamuksilla saattaa olla yksittäiselle rikoksenteekijälle ja hänen huollettavilleen. Tämä ei kuitenkaan saa rajoittaa oikeuslaitoksen riippumattomuutta.

V. Vankeusaikaiset olosuhteet

Vankilaan saapuminen

15.1. Vankilaan saavuttaessa ja vankeuden aikana ulkomaalaisille vangeille on annettava heidän ymmärtämällään kielellä tietoa

- a. oikeuksista ja velvollisuuksista, joita heillä vankeina on, muun muassa oikeudesta olla yhteydessä oman valtionsa konsuliedustustoon,
- b. vankilan päiväjärjestyksen ja sisäisten sääntöjen keskeisistä kohdista,
- c. säännöistä ja menettelyistä, jotka koskevat pyyntöjen esittämistä ja valitusten tekemistä, ja
- d. heidän oikeudestaan saada lainopillista neuvontaa ja oikeusapua.

15.2. Välittömästi vankilaan tulon jälkeen vankilaviranomaisten on autettava ulkomaalaisia vankeja, jotka haluavat ilmoittaa vankilaan tulostaan omaisilleen, oikeudellisille neuvonantajilleen, konsuliedustustolleen ja muille henkilöille tai organisaatioille, joilla on valtuudet auttaa heitä.

15.3. Ulkomaalaisille vangeille on mahdollisimman pian vankilaan saapumisen jälkeen annettava suullisesti tai kirjallisesti tietoa kansainvälisen siirron mahdollisuudesta kielellä, joita he ymmärtävät.

Laitossijoitus

16.1. Ulkomaalaisten vankien sijoittamista koskevissa päätöksissä on otettava huomioon tarve lievittää heidän mahdollista eristyneisyyttään ja helpottaa heidän yhteydenpitoaan ulkomaailmaan.

16.2. Turvallisuusnäkökohdista ja ulkomaalaisten vankien yksilöllisistä tarpeista riippuen on harkittava heidän sijoittamistaan vankiloihin, joista on hyvät kulkuyhteydet, jotka mahdollistavat heidän omaistensa vierailukäynnit.

16.3. Jos on tarkoituksenmukaista ja turvallisuusnäkökohdat sen sallivat, ulkomaalaiset vangit on sijoitettava sellaiseen vankilaan, jossa on muita vankeja, joilla on sama kansalaisuus, kulttuuri ja uskonto tai jotka puhuvat samaa kieltä.

Sijoittaminen vankilassa

17. Päätösten ulkomaalaisten vankien sijoittamisesta yhteen on perustuttava ensisijaisesti heidän yksilöllisiin tarpeisiinsa ja heidän sosiaalisen sopeutumisensa helpottamiseen. Samalla on kuitenkin huolehdittava siitä, että ympäristö on niin vangeille kuin henkilökunnalle turvallinen.

Puhtaus

18.1. Saniteettitiloissa on mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon ulkomaalaisten vankien kulttuuriin tai uskuntoon liittyvät mieltymykset, mutta samalla huolehdittava asianmukaisista terveydellisistä näkökohdista.

18.2. Sääntöjä, joiden mukaan vankeja veloitetaan pitämään itsensä puhtaina ja siisteinä, on tulkittava tavalla, jossa otetaan huomioon vankien kulttuurista ja uskonnosta johtuvat erityispiirteet terveydellisistä näkökohdista kuitenkin tinkimättä.

Vaatteet

19.1. Vankilaviranomaisten tarjoamat vaatteet eivät saa loukata ulkomaalaisten vankien kulttuurisia tai uskonnollisia piirteitä.

19.2. Mikäli vankilaviranomaiset eivät tarjoa vaatteita, vankien on sallittava turvallisuuden asettamissa rajoissa käyttää vaatteita, jotka kuvastavat heidän kulttuurisia ja uskonnollisia perinteitään.

Ravinto

20. Vankilaviranomaisten on tarjottava ravitsevaa ruokaa, jossa otetaan huomioon vankien kulttuuriset ja uskonnolliset tarpeet. Sen lisäksi on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä vangeille mahdollisuus ostaa ja valmistaa kulttuurilleen ominaista ruokaa ja nauttia ateriansa ajankohtina, jotka täyttävät heidän uskontonsa asettamat vaatimukset.

Lainopillinen neuvonta ja oikeusapu

21.1. Ulkomaalaisille vangeille on annettava heidän ymmärtämällään kielellä tietoa heidän oikeudestaan saada lainopillista neuvontaa asioissa, jotka vaikuttavat heidän vankeuteensa tai asemaansa.

21.2. Ulkomaalaisia vankeja on tiedotettava mahdollisesta oikeusavusta ja tarvittaessa autettava saamaan tällaista oikeusapua.

21.3. Ulkomaalaisille vangeille, joiden on kommunikoitava lainopillisen neuvonantajansa kanssa, on tarvittaessa annettava mahdollisuus tulkkaukseen.

21.4. Vankilaviranomaisten on autettava hyväksytyjä ulkopuolisia toimijoita antamaan hallinnollista ja oikeusapua ulkomaalaisille vangeille.

21.5. Kurinpitomenettelyn kohteena olevien ulkomaalaisten vankien on tarvittaessa saatava tulkin apua.

Yhteydet vankilan ulkopuolelle

22.1. Ulkomaalaisten vankien mahdollisen eristäytymisen vähentämiseksi on kiinnitettävä erityistä huomiota heidän yhteyksiinsä ulkomaailmaan, kuten sukulaisiin ja ystäviin, konsuliedustustoihin, ehdonalaisvalvontaa ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanoa hoitaviin tahoihin ja vapaaehtoiisiin.

22.2. Ulkomaalaisten vankien on sallittava käyttää edellä tarkoitettussa yhteydenpidossa haluamaansa kieltä, elleivät yksittäisissä tapauksissa turvallisuuskohdat aiheuta erityistä huolta.

22.3. Puhelujen soittamista ja vastaanottamista ja muita viestintätapoja koskevia sääntöjä on sovellettava joustavasti siten, että ulkomaalaisilla vangeilla, jotka pitävät yhteyttä ulkomailla oleviin henkilöihin, on yhtäläinen pääsy tällaisiin viestintämuotoihin kuin muilla vangeilla.

22.4. Varattomien ulkomaalaisten vankien on saatava avustusta yhteydenpidosta ulkomaailmaan aiheutuvien kustannusten suhteen.

22.5. Ulkomailla asuvien perheenjäsenten vierailut ulkomaalaisten vankien luona on yhteydenpidon optimoimiseksi järjestettävä joustavasti, muun muassa sallimalla vankien yhdistää heille kuuluvia tapaamiskertoja.

22.6. Tukea ja tietoa on annettava mahdollisuuksien mukaan, jotta ulkomailla asuvat perheenjäsenet pystyvät vierailemaan ulkomaalaisten vankien luona.

22.7. Erityistoimien avulla ulkomaalaisia vankeja on kannustettava säännölliseen ja mielekkääseen yhteydenpitoon lastensa kanssa ja mahdollistettava kyseinen yhteydenpito.

22.8. Lapsen ja vangittuna olevan vanhemman välistä vierailumahdollisuutta, kirjeenvaihtoa ja muuta yhteydenpitoa on edistettävä erityisesti silloin, kun lapsi asuu toisessa valtiossa.

22.9. Viranomaisten on pyrittävä huolehtimaan, että ulkomaalaisilla vangeilla on mahdollisuus ilmoittaa perheenjäsenilleen, missä vankilassa tai muussa laitoksessa heitä pidetään tai mihin heidät on siirretty.

22.10. Hätätilanteissa ja silloin, kun ulkomaalainen vanki on antanut etukäteen suostumuksensa, vankilaviranomaisten on pyrittävä toimittamaan perheenjäsenille tieto asianomaisen vangin kuolemasta, vakavasta sairastumisesta tai vakavasta loukkaantumisesta.

22.11. Viranomaisten on pyrittävä pitämään ulkomaalaisten vankien perheenjäsenten yhteystiedot ajan tasalla.

23.1. Ulkomaalaisten vankien on sallittava säännöllisesti seurata ajankohtaistapahtumia tilaamalla sanomalehtiä, aikakauslehtiä tai muita julkaisuja kielellä, jota he ymmärtävät.

23.2. Ulkomaalaisten vankien on siinä määrin kuin mahdollista voitava seurata radio- tai televisiolähetyksiä tai muuta viestintää kielellä, jota he ymmärtävät.

23.3. Yhdyskuntaseuraamusviranomaisille, hyväksytyille järjestöille ja vapaaehtoisille, jotka tarjoavat tukea ulkomaalaisille vangeille, on sallittava pääsy sellaisten vankien luo, jotka haluavat olla yhteydessä näihin tahoihin.

Yhteydet konsuliedustustoihin

24.1. Ulkomaalaisilla vangeilla on oikeus pitää säännöllisesti yhteyttä omaan konsuliedustustoonsa.

24.2. Ulkomaalaisille vangeille on annettava kohtuulliset mahdollisuudet kommunikoida konsuliedustustonsa kanssa.

24.3. Ulkomaalaisilla vangeilla, joilla ei ole oman valtionsa konsuliedustusta maassa, jossa heitä säilytetään vapautensa menettäneinä, on oikeus säännölliseen yhteydenpitoon ja mahdollisuuteen olla yhteydessä heidän etujaan hoitavan valtion edustajiin.

24.4. Ulkomaalaisilla vangeilla, jotka ovat pakolaisia, turvapaikanhakijoita tai kansalaisuudettomia, on oikeus olla yhteydessä sellaisten kansallisten tai kansainvälisten viranomaisten edustajiin, joiden tehtäviin kuuluu huolehtia kyseisten vankien eduista.

25.1. Vankilaviranomaisten on tiedotettava ulkomaalaisia vankeja heidän oikeudestaan pyytää saada ottaa yhteyttä omaan konsuliedustustoonsa tai sellaisten kansallisten tai kansainvälisten viranomaisten edustajiin, joiden tehtäviin kuuluu huolehtia heidän eduistaan.

25.2. Vankilaviranomaisten on vangin sitä pyytäessä ilmoitettava konsuliedustustolle, että heidän kansalaistaan pidetään vankilassa.

25.3. Vankilaviranomaisten on toimittava täydessä yhteistyössä konsuliedustustojen ja sellaisten kansallisten tai kansainvälisten viranomaisten kanssa, joiden tehtäviin kuuluu huolehtia ulkomaalaisten vankien eduista.

25.4. Vankilaviranomaisten on kirjattava konsulien käynnit ulkomaalaisten vankien luona ja tapaukset, joissa ulkomaalainen vanki luopuu oikeudestaan ottaa yhteyttä omaan maansa konsuliedustustoon.

Vankilan päiväjärjestys

26.1. Vankilaviranomaisten on tarvittaessa erityistoimin ehkäistävä ulkomaalaisten vankien kohtaamia hankaluuksia, jotta heille voidaan taata tasavertaiset mahdollisuudet osallistua monipuolisesti toimintoihin.

26.2. Toimintaan pääsyä ei saa rajoittaa sillä perusteella, että asianomainen vanki saatetaan siirtää, luovuttaa tai karkottaa.

Työ

27.1. Ulkomaalaisten vankien on mahdollisuuksien mukaan päästävä sopivaan työhön ja ammatilliseen koulutukseen, myös vankilan ulkopuolella järjestettäviin ohjelmiin.

27.2. Tarvittaessa on erityistoimilla huolehdittava, että ulkomaalaiset vangit voivat päästä ansiotyöhön.

27.3. Ulkomaalaiset vangit voivat siirtää ainakin osan tuloistaan ulkomailla asuville perheenjäsenilleen.

27.4. Ulkomaalaiset vangit, joka tekevät työtä, josta maksetaan sosiaaliturvamaksuja valtiolle, jossa he ovat vangittuna, voivat mahdollisuuksien mukaan siirtää tällaisista maksuista saatavat edut kansalaisuusvaltioon tai muuhun valtioon.

Liikunta ja vapaa-aika

28.1. Liikunta- ja vapaa-ajan toimintoja on järjestettävä joustavasti siten, että ulkomaalaiset vangit voivat osallistua niihin oman kulttuurinsa huomioon ottavalla tavalla.

28.2. Vankilaviranomaisten on kannustettava toimia, joilla edistetään hyviä suhteita sekä samasta kulttuuripiiristä että erilaisista taustoista tulevien vankien välillä.

Koulutus

29.1. Jotta ulkomaalaiset vangit voivat tehokkaasti tulla toimeen muiden vankien ja henkilökunnan kanssa, heille on annettava mahdollisuus oppia ja heitä on kannustettava opettelemaan kieltä, jonka avulla he voivat kommunikoida ja opiskella paikallista kulttuuria ja perinteitä.

29.2. Jotta yleissivistävä tai ammatillinen koulutus olisi mahdollisimman hyödyllistä ulkomaalaisille vangeille, vankilaviranomaisten on otettava huomioon ulkomaalaisten vankien yksilölliset tarpeet ja toiveet, joka voi tarkoittaa pyrkimystä kohtia tutkintoa, joka tunnustetaan ja jota voidaan jatkaa siinä maassa, johon he vapauduttuaan oletettavasti asettuvat asumaan.

29.3. Vankilakirjastoon on hankittava mahdollisuuksien mukaan sellaista luettavaa ja muuta aineistoa, joka vastaa kyseisessä vankilassa olevien ulkomaalaisten vankien kielellisiä tarpeita ja kulttuurisia mieltymyksiä ja jota ovat helposti saatavilla.

Uskonnon tai vakaumuksen vapaus

30.1. Vangeilla on oltava oikeus harjoittaa tai vaihtaa uskontoaan tai vakaumustaan ja heitä on suojeltava kaikenlaiselta pakottamiselta tässä asiassa.

30.2. Vankilaviranomaisten on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä ulkomaalaiselle vangille mahdollisuus saada yhteys oman uskontonsa tai vakaumuksensa hyväksytyihin edustajiin.

Terveys

31.1. Ulkomaalaisten vankien on voitava käyttää samoja terveydenhuolto- ja hoito-ohjelmia, jotka ovat muidenkin vankien käytettävissä.

31.2. Ulkomaalaisten vankien mahdollisten erityisten terveysongelmien hoitamiseksi on oltava riittävät resurssit.

31.3. Vankiloissa työskentelevien lääkärin ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden on pystyttävä käsittelemään niitä erityisiä ongelmia ja sairauksia, joita ulkomaalaisilla vangeilla mahdollisesti on.

31.4. Ulkomaalaisten vankien terveydenhuollon helpottamiseksi on kiinnitettävä huomiota kommunikoinnin kaikkiin osa-alueisiin. Kommunikointi voi edellyttää, että käytetään tulkkia, jonka asianomainen vanki hyväksyy ja joka noudattaa terveydenhuollon salassapitovelvollisuutta.

31.5. Terveydenhuolto on järjestettävä tavalla, joka ei loukkaa kulttuuriin liittyviä arkaluonteisia piirteitä. Ulkomaalaisen vangin pyyntöön päästä samaa sukupuolta olevan terveydenhuollon ammattilaisen tutkittavaksi on mahdollisuuksien mukaan suostuttava.

31.6. Psykiatrisessa hoidossa ja mielenterveyspalveluissa on mahdollisuuksien mukaan käytettävä asiantuntijoita, joilla on kokemusta eri uskonto-, kulttuuri- ja kielitaustaisten ihmisten kanssa toimimisesta.

31.7. Ulkomaalaisten vankien itsensä vahingoittamisen ja itsemurhien estämiseen on kiinnitettävä huomiota.

31.8. Siirtoa haluavien parantumattomasti sairaiden ulkomaalaisten vankien kohdalla on harkittava heidän siirtämistään maahan, johon heillä on läheiset sosiaaliset siteet.

31.9. Siirrettävien, luovutettavien tai karkotettavien ulkomaalaisten vankien lääketieteellisen hoidon jatkumista on edistettävä esimerkiksi antamalla toiseen valtioon kuljetuksen aikana tarvittavat lääkkeet ja vankien suostumuksella potilastietojen siirtäminen sairaanhoitoa kyseisessä valtiossa antavalle taholle.

Järjestyksenpito ja turvallisuus

32.1. Vankilahenkilöstön on dynaamisen turvallisuuden menetelmin ja olemalla vuorovaikutuksessa ulkomaalaisten vankien kanssa huolehdittava siitä, että hyvä järjestys ja turvallisuus säilyvät.

32.2. Vankilahenkilöstön on oltava tietoisia eri vankiryhmien välisistä mahdollisista ja todellisista ristiriidoista, jotka voivat johtua kulttuurisista tai uskonnollisista eroista ja etnisten ryhmien välisistä jännitteistä.

32.3. Turvallisuuden varmistamiseksi vankilassa on kaikin tavoin pyrittävä lisäämään keskinäistä kunnioitusta ja suvaitsevaisuutta ja ehkäisemään ristiriitoja erilaisten taustan omaavien vankien, vankilahenkilökunnan tai muiden vankilassa työskentelevien tai siellä vierailevien.

32.4. Vangin kansallisuus, kulttuuri tai uskonto eivät saa olla määrääviä tekijöitä arvioitaessa vangista johtuvaa turvallisuusriskiä.

Naiset

33.1. Ulkomaalaisten naisvankien eristäytymistä on ehkäistävä erityistoimin.

33.2. Huomiota on kiinnitettävä ulkomaalaisten naisvankien mielenterveys- ja terveydenhuoltopalvelujen tarpeeseen, erityisesti niiden osalta, joilla on lapsia.

33.3. Raskauden aikaiseen ja synnytyksen jälkeiseen hoitoon liittyvissä järjestelyissä ja tiloissa on huomioitava kulttuurinen ja uskonnollinen monimuotoisuus.

Pienet lapset

34.1. Päätettäessä, onko ulkomaalaisen vangin pienen lapsen edun mukaista pitää häntä vankilassa, on kiinnitettävä erityistä huomiota,

- a. millaisiin olosuhteisiin lapsi joutuisi vankilassa,
- b. millaiset olisivat olosuhteet siinä tapauksessa, että lasta pidettäisiin muualla kuin vankilassa, ja
- c. mitä mieltä lapsen huoltajat ovat.

34.2. Vankilassa vanhempansa kanssa olevan pienen lapsen hoitoon liittyvissä järjestelyissä ja tiloissa on huomioitava kulttuurinen ja uskonnollinen monimuotoisuus.

34.3. Ulkomaalaisen vanhempansa kanssa vankilassa olevan pienen lapsen oikeudellinen asema on määritettävä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa vanhemman alettua suorittaa rangaistustaan. Erityisesti on huolehdittava sellaisten tapausten ratkaisemisesta, joissa vankeudessa syntyneellä lapsella on eri kansalaisuus kuin vanhemmallaan.

VI. Vapautuminen

Vapautumisen valmistelu

35.1. Ulkomaalaisten vankien vapautumisen valmistelun on alettava hyvissä ajoin ja tavalla, joka helpottaa heidän sopeutumistaan takaisin yhteiskuntaan.

35.2. Ulkomaalaisten vankien yhteiskuntaan sopeutumisen helpottamiseksi

- a. heidän oikeudellinen asemansa ja tilanteensa vapautumisen jälkeen on määritettävä mahdollisimman aikaisessa vaiheessa heidän ollessaan suorittamassa rangaistusta,
- b. olosuhteiden salliessa heille on myönnettävä poistumislupia ja muita mahdollisuuksia päästä väliaikaisesti vapaaksi, ja
- c. heitä on autettava saamaan tai palauttamaan yhteys sukulaisiinsa, ystäviinsä ja asianomaisiin tukea tarjoaviin tahoihin.

35.3. Mikäli ulkomaalainen vanki aikoo jäädä vapautumisensa jälkeen maahan, missä hän on ollut vangittuna, on vankilan, seuraamuksia vapaudessa täytäntöönpanevien tai muiden vankien avustamiseen erikoistuneiden tahojen tarjottava hänelle tukea ja hoitoa.

35.4. Mikäli ulkomaalainen vanki aiotaan karkottaa maasta, jossa hän on vangittuna, ja vanki antaa suostumuksensa, on pyrittävä ottamaan yhteyttä vastaanottavan valtion viranomaisiin ja huolehdittava, että hän saa tukea välittömästi paluunsa jälkeen ja helpotettava hänen sopeutumistaan takaisin yhteiskuntaan.

35.5. Mikäli ulkomaalainen vanki siirretään toiseen valtioon jatkamaan rangaistuksen suorittamista ja vanki antaa suostumuksensa, toimivaltaisten viranomaisten on hoitojen jatkumisen edistämiseksi toimitettava seuraavat tiedot valtiolle, jonne vanki on määrä siirtää:

- a. vangin saamat hoidot,
- b. ohjelmat ja toiminnot, joihin vanki on osallistunut,
- c. potilasasiakirjat ja
- d. muut mahdolliset tiedot, joilla edistetään hoitojen jatkumista.

35.6. Mikäli ulkomaalainen vanki on mahdollista siirtää toiseen valtioon, häntä on autettava hankkimaan riippumatonta neuvoa siirrosta aiheutuvista seurauksista.

35.7. Kun ulkomaalaista vankia ollaan siirtämässä toiseen valtioon jatkamaan rangaistuksen suorittamista, vastaanottavan valtion viranomaisten on annettava vangille tietoa vankeusoloista, vankilakäytänteistä ja vapautumismahdollisuuksista.

Ennenaikaisen vapauttamisen harkinta

36.1. Ulkomaalaisten vankien kuten muidenkin vankien on oltava mahdollista päästä ennenaikaisen vapauteen heti, kun he ovat siihen oikeutettuja, eikä heitä saa syrjiä tämän suhteen.

36.2. Erityisesti on huolehdittava siitä, että vapaudenmenetyks ei aiheuttomasti pitkity ulkomaalaisen vangin maahantulostatuksen selvittämiseen liittyvistä viivästyksistä johtuen.

Vankilasta vapautuminen

37.1. Ulkomaalaisten vankien sopeutumista takaisin yhteiskuntaan vapauttamisen jälkeen on autettava käytännön toimenpiteillä hankkimalla heille tarvittavat asiakirjat ja henkilöllisyystodistukset ja auttamalla heitä matkajärjestelyissä.

37.2. Jos ulkomaalainen vanki aikoo palata maahan, johon hänellä on siteitä, ja antaa suostumuksensa, on konsuliedustuston avustettava häntä mahdollisuuksien mukaan tässä asiassa.

VII. Ulkomaalaisten vankien parissa työskentelevät henkilöt

Valinta

38. Ulkomaalaisten vankien parissa työskentelevien henkilöiden valintaperusteita ovat kulttuurien ymmärrys, vuorovaikutustaidot ja kielelliset valmiudet.

Koulutus

39.1. Ulkomaalaisten vankien vastaanottamiseen osallistuva henkilöstö on asianmukaisesti koulutettava toimimaan heidän kanssaan.

39.2. Ulkomaalaisten vankien parissa työskenteleviä henkilöitä on koulutettava kunnioittamaan kulttuurista monimuotoisuutta ja ymmärtämään tällaisten vankien kohtaamia erityisongelmia.

39.3. Koulutukseen voi kuulua ulkomaalaisten vankien yleisimmin puhumien kielten opiskelua.

39.4. Koulutusohjelmia on arvioitava ja muokattava säännöllisesti ja näin huolehdittava siitä, että ne vastaavat väestössä ja yhteiskunnallisissa olosuhteissa tapahtuvia muutoksia.

39.5. Henkilöitä, jotka toimivat ulkomaalaisten epäiltyjen ja rikoksenteleijöiden kanssa, on pidettävä ajan tasalla voimassa olevista kansallisista laeista ja käytännöistä sekä kansainvälisistä ja alueellisista ihmisoikeuslaeista ja -normeista, jotka liittyvät ulkomaalaisten epäiltyjen ja rikoksenteleijöiden kohteluun, kuten tästä suosituksesta.

Erikoistuminen

40. Asianmukaisesti koulutetut asiantuntijat on valittava tekemään työtä ulkomaalaisten vankien parissa ja pitämään yhteyttä keskeisiin tahoihin, ammattilaisiin ja järjestöihin ulkomaalaisiin vankeihin liittyvissä asioissa.

VIII. Menettelytapojen arviointi

41. Viranomaisten on tieteellisesti pätevän tutkimustiedon pohjalta säännöllisesti arvioitava ulkomaalaisten epäiltyjen ja rikoksenteleijöiden kanssa toimimista koskevia menettelytapojaan ja tarvittaessa muokattava niitä.